

תורה. הוראה יצאה לישראל, לא חזון-לב, לא תכונה של התיצרות חזיונית, לא התרגשות נפשית, לא התורה של איזה מעמד או מעמדים נפשיים פרטיים או כלליים, הראויים ליחיד או לציבור, לדור או לדורות, כי-אם הוראה, תורה המורה את המציאות, המורה את החיים, המורה את הנשמה, המורה את הגויה, המורה את הפרט, המורה את הכלל, המורה את הדור, המורה את העולם, המורה דור דורים, המורה עולמי עולמים.

עולמי עולמי, חיים, חיים

ת. ר"א ורב אמי הוו יתבי וגרמי בני עמודי, וכל שעתא ושעתא, הוו טפחי אעיברא דדשא ואמרי אי איכא דאית ליה דינא ליעול וליתי. ערך הדין והמשפט החורי הוא גדול מאד, כאשר רק הוא קובע על התורה את החותם המיוחד שהיא תורת חיים. כלומר שצריך שתהי' התורה מתחסת אל החיים המעשיים בתור מאירה לנתיבות החיים, ולא רק להכירה בתור חכמה נאצלת לבדה. ע"כ כאשר רושם החלק המשפטי שבתורה הוא גדול מאד על החיים, כי החיים החברתיים א"א שיתקיימו בלא כח דין ומשפט, וכאשר התורה מנהגת את כח החיים במשפטיה ניכר רישומה מאד בחיים, ופועלת כזה שגם על שאר ארחות החיים תהיה התורה שולטת, ע"כ היו מאד זהירים שעסק תורתם העיונית לא יפריע את מהלך ההשלטה המעשית על החיים המעשיים מהשפעת התורה, שרק אז תצא תכלית התורה אל הפועל בהיותה מתפשטת על ארחות החיים המעשיים. ע"כ בתור השלמה לשקידתם העיונית, דהוו גרמי בני עמודי, אולי להזכירם ג"כ על עמודי העולם, שהם האמת הדין והשלום, שעל שלשתם העולם עומד, וכולם כלולים בדין, כדחז"ל: כיון שנעשה דין בא אמת ובא שלום, הוו טפחי אעיברא דדשא, להורות שפתחי התורה מפולשים המה לדרך החיים, להוציא מהחושבים להסתפק בעסק התורה מצדה העיוני לבדו ואינם משתדלים להגביר את השפעתה על החיים המעשיים. אבל השלמים הללו ו"ל, עם כל עוצם קביעותם בחלק העיוני שבתורה, אמרו מאן דאית ליה דינא ליעול וליתי, ולא יחוש על ביטול תורתם העיונית, כי זהו יסודה של תורה וקיומה התכליתי להראות קיומה בפועל בחיים המעשיים החברתיים.

עין אור, חיים, חיים

כי זה פשוט הוא, שגם הירוד שבאנשים אם יציעו לפניו שיכול הוא בכל עת לעשות חסד על כל העולם כולו, הכולל בתוכו כ"כ היות עד אין תכלית, יתעורר בשמחה ובגבורה לעשות טוב, וכל העצלות והרפיון אינו בא כ"א מחוסר אמנה בגודל הטוב שעושים ממש עם כל היקום בעסק התורה, המצות, העבודה, והכחות המדות, אשר עבור זה האיר ד' את עינינו בדברי קדושי, עליון בעלי קבלת האמת, אשר הרחיבו המשכיות להודיע את גודל יקרת העבודה ואיך מעלים על ידה את כללות ההויה וכל פרטיה, אמנם צריך הדבר להתקרב אל הציוור השכלי, כדי שיהי' הזירוח אמיץ והשמחה מבוססת, וזה הציוור בא ע"י ההבנה של האחדות הרוחנית, דהיינו להשכיל שאור הנשמה של כל יחיד הוא מקושר עם הנשמה הכללית של כל ההויה כולה, שממנה שואב כל היקום לכל פרטיו את אור השלמתו, וכדינו הוא להוסיף אור בנשמה שלנו ע"י התורה, החכמה, המצות, העבודה, והמדות הטובות, בכל עת ורגע, ובכל רגע שאנו מוסיפים אור בנשמתנו, אם רק נשים דעתנו שלא על עצמנו בלבד אנו חשים כ"א על כל ההויה, כי כ"ל פעל ד' למענהו, מוסיפים אנו דישלמה חיים בכל. הצדיק מוסיף על ידינו אומץ בעבודתו, והרשע מתמתקת רשעתו באיזה מדה, והרהורי תשובה באים לו, ואפילו הבהמות החיות מתבסמות לפי ערכן, ואפילו היצורים הנוטים להזיק ולהחריב מתעדינים ומזדככים, מויו הקדושה הנוספת ע"י נשמה אחת השמה לב באמת על הכלל כולו, ואין צריך לומר גדול האור שמתוסף בצחצחות העליונות בנשמות, ובכל המדרגות של העולמות הרוחניים, שאין קץ ליפיים והוד קדושתם וחמדתם, וזה נכון והגון לכל איש ביחוד מורע עם קדושה, וביחוד היושב על אדמת קודש, ובפרט מי שזכו להסתופף בצלצח של עיר ד', שכל ההויה החמרית והרוחנית קשורה בה כקשר הענפים בגזע ושורש.

עולמי עולמי, חיים, חיים

ה. לשלומדים תורה לשמה עושים חסד עם כנסת ישראל. היא פיצד, רוח האמה מתחזק על ידי מה שפנייה מתפרנסים בפרנסתם הרוחנית מפרי רוחה, והתורה בלה היא מלאה רוח ישראל, וכל יחיד העוסק בתורה הוא מגלה פת חיים חנך פגשמת ישראל על ידי המזון הנשפטי שהיא מקבל מהתורה. וכל מה שמתלמד יותר מואר ומקתר יותר בנדעה רחבה ובשכל טוב, וכל מה שמתוספת בו יותר נדיבות לכב ושהכת נפש, פן פת חיים הישראלים הולך ומתגלה על ידו ונותן להאמה פת ושמחת חיים להתעודד ולקום. וכל הנפישות שפאיים לעולם ברוח ישראל, מקורם הוא שקחת התורה ונפיון גנים מן התורה.

עולמי עולמי, חיים, חיים

אל יחשב אדם שאפשר לחיות חיים רוחניים בלא אור התורה. פשם שאי אפשר לחיות בלא אור ואור, בלא מזון ומשקה, עוד יותר יותר מזה אי אפשר לחיות בלא חיות התורה. ואם רואים אנו פני אדם רחוקים מן התורה וחיים, באמת מדת רוחניותם היא רק לפי אותו הערך שהם קשורים אל התורה, או אל אותם שהם חיים חיי התורה, או שיש בהם בסתר נשמתם איזה אוצר של ירשה מהשפעת חיי התורה, שאבותיהם זכו להם בדורות קדומים. ותלמידי חכמים העומדים בסוד ד' דינם עם רוי תורה כדין כל העם עם כלל התורה, הם מכרחים לקבל חיייהם היסודיים על ידי שפעת סתני תורה.

עולמי עולמי, חיים, חיים

ויצט בצלאל, אנו מוצאים בשאמר הקדוש-ברוך הוא למשה לעשות את המשכן, אמר לו על כל דבר ודבר, וישית, ועל הארון אמר, וישו, ומה, אלא שצנה הקדוש-ברוך-הוא לעשותו לכל ישראל, שלא יהא לאחד מהם פתחון פה על חברו לומר, שאני נחמי הרבה בארון לפיכך אני לומד הרבה ואני יש לי בו יותר מסך ואמה לא נחמ בארון בלום אלא מצט לפיכך אין לה טלק בתורה. ולקך וקשלה התורה לפנים, שאמר, הוי כל-צמא לכו לפנים וישוה א, קשם שאין אדם מתביש לומר לחכרו' השקני מים, כך לא יתביש לומר לקטן מקני למדני תורה, למדני דבר זה, וקשם שהפנים כל הרוצה לשחות ישמה בלא מחיר, כך כל הרוצה ללמד תורה, לומד בלא מחיר ובלא כסף, שאמר, לכו שקרו בלוא-כסף ובלוא מחיר (סו). ולמה נתנה התורה בסדר, לומר, מה הסדר מקר לכל בני אדם, אף דברי תורה מקרין לכל מי שירצה ללמד, שלא יהא אדם אומר, אני פן תורה ותורה נתונה לי ונאכתי ואמה נאכתי לא הייתם בני תורה אלא אכתיף גרים היו, לקך פתיב, מרשה קהלת יעלב ורבינו דו, לכל מי שמתקבל ביעלב אפילו הגרים שעסקין בתורה, שקונים הם פכה גדול, שאמר, אשר יצעה אתם האדם וסי בהם אני ה' אלקיכם' (ישראל יח). לכן ולוי וישראל לא נאמר אלא אדם, לפיכך תורה אחת ומשפט אחד יהיה וגו' (במדבר טו טו).

עולמי עולמי, חיים, חיים

וואת תורת האדם, כל איש ישראל, אל יאמר בלבד ח"ו, פי מה אני ומה כחי לפעל במעשי השפלים שום ענין בעולם. אמנם יבין וידע ויקבע במחשבות לבו, שקל פרטי מעשיו ורפוייו ומחשבותיו כל עת ורגע, לא אתאכידו ח"ו, ומה רבו מעשיו ומאד גדלו ורמו, שקל אחת, עולה כפי שרשה, לפעל פצלתה בגבתי מרומים, בעולמות וצחצחות האורות העליונים, (י)

הגהיה וקרוב לשמע, שגם זה בכלל פוננתם ז"ל באבות (ב, א) "דע מה למעלה ממך". רוצה לומר, אם פי אינה רואה בעיניה הענינים הנוראים הנעשים ממעשיה, אבל תדע נאמנה, פי כל מה שנעשה למעלה בעולמות העליונים גבוהי גבוהים, הפל "ממה" הוא, על פי מעשיה לאן נוטים, על פיהם יצאו יבואו:

עולמי עולמי, חיים, חיים